

De Aerdtsse Leeuw

Hoe een verdwenen dorpsymbool uitgroeide tot een verhaal van saamhorigheid, geschiedenis en trots.

Wapen
Herwen en Aerd

Wapen
Rijnwaarden

Wapen
Aerd

Wie Aerd binnenrijdt, ziet het meteen. Of beter gezegd: voelt het. Aan de rand van het dorp staat een beschadigde sokkel met daarop slechts een restant van een afgebroken leeuwenpoot. Voor buitenstaanders misschien niet meer dan een leeg monument, maar voor veel inwoners van Aerd symboliseert die lege plek veel meer: het gemis van een stukje dorpsidentiteit.

Toch lijkt de Leeuw terug te keren.

Achter de schermen werken vrijwilligers, inwoners en betrokken dorpsgenoten al geruime tijd aan de wederopstanding van de Aerdtsse Leeuw, hét symbool dat jarenlang over het dorp waakte. Wat begon als een initiatief om een gestolen beeld te vervangen, groeide uit tot een verhaal over geschiedenis, verbondenheid en de kracht van een kleine gemeenschap.

Een dorp gevormd door water en geschiedenis

Aerd is een oud dijkdorp in de Liemers, ontstaan langs een voormalige loop van de Rijn. Eeuwen geleden stroomde de rivier vanaf Lobith noordwaarts langs het dorp en bepaalde zij het ritme van het dagelijks leven.

Het dorp maakte lange tijd deel uit van de voormalige gemeente Herwen en Aerd, samen met onder meer Lobith, Spijk en Tolkamer. In 1985 ging de gemeente op in Rijnwaarden, dat later onderdeel werd van de gemeente Zevenaar.

De geschiedenis van Aerd leeft nog altijd voort in haar symbolen. In het voormalige gemeentewapen van Herwen en Aerd stonden onder meer een burcht en een leeuw afgebeeld, symbolen van kracht, bescherming en verbondenheid. Juist die leeuw zou later uitgroeien tot een herkenningspunt voor het dorp zelf.

Het culturele hart van het dorp

De oorsprong van de Aerdtsse Leeuw ligt bij toneelvereniging Ontspanning Aerd, opgericht in 1927.

Jaarlijks werden in het dorps huis toneelavonden georganiseerd die stevast volle zalen trokken. Het waren geen professionele producties, maar juist dat maakte de voorstellingen geliefd. Vrijwilligers bouwden decors, inwoners speelden mee en hele families waren betrokken bij repetities en uitvoeringen.

Het verenigingsleven vormde jarenlang het cement van de gemeenschap.

“Het ging niet alleen om toneel,” vertelt Angelique ten Eikelder. “Het ging om samen iets opbouwen.” Zelfs tijdens moeilijke periodes bleef de vereniging actief. Zowel vóór als na de Tweede Wereldoorlog speelde Ontspanning Aerd een belangrijke rol binnen het culturele leven van de regio.

Maar rond de eeuwwisseling werd het steeds moeilijker om nieuwe leden te vinden. Vooral het tekort aan mannelijke spelers maakte het lastig om producties te blijven organiseren. Uiteindelijk viel in 2001 definitief het doek voor de vereniging.

Een afscheid dat een nieuw symbool werd

Bij de opheffing bleef er geld over in de verenigingskas. De leden besloten dat dit geld niet verloren mocht gaan, maar terug moest vloeien naar het dorp. Met hulp van de Dorpsraad Aerd, de Rooms-Katholieke Penningvereniging en de toenmalige gemeente Rijnwaarden werd het benodigde geld bij elkaar verzameld.

Zo ontstond het idee voor een blijvend monument.

Kunstenares Renate Verhoeven kreeg de opdracht een bronzen Leeuw te ontwerpen, geïnspireerd op de heraldiek van de voormalige gemeente Herwen en Aerd. Het beeld moest niet alleen verwijzen naar de geschiedenis van het dorp, maar ook symbool staan voor bescherming en verbondenheid. De Leeuw werd in 2001 onthuld en kreeg een prominente plek in het dorp, gericht op Huis Aerd.

2001
Aangeboden door:
Toneelver. Ontspanning
m.m.v.
Dorpsraad
Penningver.
Gemeente

Al snel groeide het beeld uit tot veel meer dan een kunstwerk. De Leeuw verscheen op certificaten, dorpsuitingen, vlaggen en activiteiten. Voor veel inwoners werd hij het gezicht van Aerd.

Een lege sokkel

Dat maakte de schok des te groter toen de bronzen Leeuw in 2020 werd gestolen.

In die periode verdwenen op meerdere plekken in de regio bronzen objecten vanwege de waarde van het materiaal. Ondanks eerdere verstevigingen van de constructie slaagden dieven erin het beeld weg te halen.

De verdwijning raakte het dorp diep.

Al gauw werd geprobeerd het verlies te herstellen. Er kwam een nieuwe replica met bronzen uitstraling, betaald uit gezamenlijke bijdragen.

Opnieuw kreeg Aerd zijn Leeuw terug. Maar niet voor lang.

Ook deze versie verdween uiteindelijk. Wat resteerde, was de beschadigde sokkel die vandaag nog altijd zichtbaar is. “Het voelt alsof er iets ontbreekt wanneer je het dorp binnenrijdt,” zeggen inwoners. “Die Leeuw hoort bij Aerd.”

Het dorp neemt zelf het initiatief

Jarenlang gebeurde er weinig rondom de lege plek. Tot inwoners besloten het heft opnieuw in eigen handen te nemen.

Vrijwilligers Angelique ten Eikelder en Astrid Walbeek startten een nieuw initiatief om de Leeuw terug te brengen naar het dorp. Daarbij werd niet gekozen voor een eenvoudige noodoplossing, maar voor een zo waardig mogelijke replica van het oorspronkelijke beeld.

Met behulp van moderne technieken is gewerkt aan een nieuwe uitvoering. Oude foto's werden digitaal omgezet in een 3D-model, waarna een nieuwe Leeuw werd geprint en afgewerkt. Het beeld krijgt opnieuw de vertrouwde bronzen uitstraling, maar is vervaardigd uit een sterker en minder diefstalgevoelig materiaal.

Vrijwilligers steken er inmiddels honderden uren in. "Het gaat allang niet meer alleen om dat beeld," klinkt het binnen de initiatiefgroep. "Het gaat om wat het vertegenwoordigt."

Gedragen door de gemeenschap

De financiering van het project draait volledig op gemeenschapszin.

Via acties, donaties en het initiatief Zevenaar Doet werd al een belangrijk deel van het benodigde bedrag opgehaald. Toch bleken de kosten hoger dan verwacht. Naast het vervaardigen van de Leeuw moesten ook de sokkel, vergunningen, bestrating en afwerking worden aangepakt.

Ondanks die uitdagingen blijft het draagvlak groot.

Juist het gezamenlijke karakter maakt het project bijzonder. Inwoners helpen mee met fondsenwerving, techniek, organisatie en promotie. Het initiatief brengt opnieuw beweging in het dorp.

En misschien is dat wel de grootste betekenis van de Aerdts Leeuw.

Meer dan een monument

De terugkeer van de Leeuw staat inmiddels symbool voor iets groters dan alleen erfgoedbehoud.

Het project laat zien hoe sterk de verbondenheid binnen een klein dorp nog altijd kan zijn. Hoe vrijwilligers, verenigingen en inwoners samen verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving. En hoe geschiedenis opnieuw betekenis krijgt wanneer een gemeenschap besluit haar verhalen levend te houden.

En nu is het dan zover

De financiën zijn rond. Alles wordt in het werk gesteld om op zaterdag 12 september 2026 de Leeuw van Aerdts weer te laten ontwaken. Burgemeester Lucien van Riswijk zal de Leeuw onthullen. De muzikale omlijsting wordt verzorgd door Drumfanfare Eensgezindheid.

De hernieuwde dorpsraad

Binnen Aerdts wordt inmiddels ook voorzichtig gesproken over nieuwe initiatieven voor het dorp en zelfs over het opnieuw activeren van een betrokken dorpsraad.

De Leeuw waakt daarmee niet alleen over het verleden van Aerdts, maar misschien ook over de toekomst. Want soms vertelt een lege sokkel uiteindelijk niet het verhaal van verlies, maar van een gemeenschap die weigert iets waardevols los te laten.